

**PLASTİK SANATLAR ALANINDA
SERAMİK VE CAM ÜZERİNE
YAKLAŞIMLAR**

11

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Kaan CANDURAN

Prof. Dr. Fahrettin GEÇEN

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-375-393-1

Kitap Adı

Plastik Sanatlar Alanında Seramik ve Cam
Üzerine Yaklaşımlar 11

Editörler

Kaan CANDURAN

ORCID iD: 0000-0003-2170-2119

Fahrettin GEÇEN

ORCID iD: 0000-0002-0787-7505

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Ön Kapak Resmi

Doç. Hüseyin ÖZÇELİK

Yakın Doğu Üniversitesi Duvar Seramiği Çap: 300 cm.

Arka Kapak Resmi

Öğr. Gör. Ümit PARSİL

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

ART000000

DOI

10.37609/akya.3576

Kütüphane Kimlik Kartı

Plastik Sanatlar Alanında Seramik ve Cam Üzerine Yaklaşımlar 11 / ed. Kaan Canduran, Fahrettin Geçen.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.

228 s. : resim, şekil, tablo. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253753931

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

- BÖLÜM 1** Çağdaş Sanatta “Öteki” Kavramına Beden Perspektifinden Bakış..... 1
Feyza ÖZER
- BÖLÜM 2** Gelenekten Günümüze Japon Seramik Sanatı..... 27
Hasan Numan SUÇAĞLAR
- BÖLÜM 3** Theseus: Antik Yunan Mitolojisinde Bir Kahramanın Yunan Seramik Sanatına Yansıması 57
Ayşe Nur DANABAŞ
- BÖLÜM 4** Eserin Karşısında Değil İçinde Olmak: Seramik Sanatında İzleyicinin Katılımcı Olduğu Sergileme Biçimleri 75
Aytuna CORA
- BÖLÜM 5** Mikrodalga Fırında Deneysel Seramik Takı Tasarımı..... 91
Melda GENÇ
- BÖLÜM 6** Picasso'nun Metaforik Yaklaşımı Bağlamında Seramik Çalışmalarının Değerlendirilmesi 109
Sevil Seda ARAPKİRLİ
- BÖLÜM 7** Eşyanın Ruhu Bağlamında Ağırlık Ölçü Birimleri ve Öznel Seramik Uygulamalar 127
Vedia OKUTAN GAYDELER
- BÖLÜM 8** Genç Nesil Türk Sanatçılardan Bir Seçki: Porselen Formlara Dair Bireysel Okumalar 149
Hilal KÜÇÜK

BÖLÜM 9	Grayson Perry'nin Sanatı ve Seramik Vazoları Üzerine Bir İnceleme	163
	<i>İmre Deniz IŞIKTAŞ</i>	
BÖLÜM 10	Modern Türk Mimarisinde Geçmişten Günümüze Mimar Sanatçı Birlikteliğine Örnek Duvar Seramiği Uygulamaları	177
	<i>Hüseyin ÖZÇELİK İrem IŞIK</i>	
BÖLÜM 11	Uluslararası Seramik Bienali Bursa	187
	<i>Mutlu BAŞKAYA (Hikmet Mutlu YAĞCI) Fatma BATUKAN BELGE İlhan MARASALI</i>	

YAZARLAR

Arş. Gör. Sevil Seda ARAPKİRLİ
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
Mimarlık Tasarım ve Güzel Sanatlar
Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü

Mutlu BAŞKAYA (Hikmet Mutlu YAĞCI)
Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Güzel
Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü

Dr. Fatma BATUKAN BELGE

Aytuna CORA
Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi Güzel
Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü

Öğr. Gör. Ayşe Nur DANABAŞ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü

**Öğr. Gör. Dr. Vedia OKUTAN
GAYDELER**
Yakın Doğu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve
Tasarım Fakültesi, Plastik Sanatlar Bölümü

Doç. Dr. Melda GENÇ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. İmre Deniz İŞIKTAŞ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel
Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam
Bölümü

İrem İŞIK
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi Seramik Bölümü

Arş. Gör. Hilal KÜÇÜK
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi Seramik Bölümü

Dr. İlhan MARASALI
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi Seramik Bölümü

Doç. Hüseyin ÖZÇELİK
Hacettepe Üniversitesi Güzel
Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü

Feyza ÖZER
D.F.A (Doctor of Fine Arts)

**Dr. Öğr. Üyesi Hasan Numan
SUÇAĞLAR**
Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Seramik Bölümü

"Katkılarından dolayı Öğr. Gör. Ümit PARSIL'a teşekkür ederiz"

BÖLÜM 1

Çağdaş Sanatta “Öteki” Kavramına Beden Perspektifinden Bakış

FeYZa ÖZER¹

Giriş

Toplumsal yapıların gerek sınırlarını gerekse kimlik oluşumunu gözlemlemek ve anlamak için önemli bir kavram olan “öteki”, sosyolojik bir olgudur. Toplum, bireylerin ortak paydalarda buluşmasını sağlayarak aidiyet duygusu oluşturur ve normlar çerçevesinde kendi ‘ben’liklerini inşa etmelerine katkıda bulunur. Ancak, bu normlara uymayan bireyler toplum tarafından “öteki” olarak konumlandırılmaktadır. Bu olgu yalnızca bir farklılık tespiti olarak kalmaz, aynı zamanda bu farklılık üzerinden dışlama, marjinalize etme, kategorileştirme ve akabinde damgalama pratiğini de yaratır. Tarihsel süreçte bu farklılık, etnisite, din, dil, cinsiyet ve çoğunlukla bedensel farklılıklar veya görünür anomaliler odağında kurgulanmış ve “öteki” olgusu da bu unsurlar üzerine temellendirilmiştir. Bu bağlamda, çeşitli beden farklılıklarına sahip bireylerin sanat yapıtlarında yer alması, yalnızca bireylerin fiziksel görünümüne dair bir estetik kaygıyı değil, aynı zamanda öteki olarak konumlandırılan bireylerin toplumsal algılardaki yerini ve bu algılara meydan okuma potansiyelini de içinde barındırmaktadır.

Sanat alanı, beden olgusunu tarihin farklı dönemlerindeki anlayışlara bağlı olarak kimi zaman dışlamış, kimi zaman ise toplumsal normlara bir meydan okuma biçiminde ele alarak çalışmaların merkezine yerleştirmiştir. Fakat hangi açıdan bakılırsa bakılsın doğası gereği, bu beden imajlarının görünür kılınmasını sağlamıştır. Rönesans’tan Modernizm’e kadar şiddet, ızdırap ve ilahilik uygulamıyla ön plana çıkan ve ilk kez bir kavram olarak ele alınıp yapıtlara yansıyan

¹ D.E.A (Doctor of Fine Arts), feyzakosec@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-8183-9961

Günlük yaşantımızda toplumsal normların yönlendirmesiyle görmekten kaçınılan birey ve beden temsilleri, sanat yapıtları aracılığıyla görünür hale gelmekte ve bizleri yeni bir estetik anlayışla karşı karşıya bırakmaktadır. Sanat yapıtlarında karşılaştığımız eksiltilmiş uzuvlar veya deforme edilmiş beden parçaları estetik algımızda sorgulanmazken, toplumsal bağlamda “öteki” olarak konumlandırılan görece farklı bu bedenler gerçek yaşamda neden anti-estetik olarak değerlendirildiği düşünmeye değer bir sorudur. Öyle ki dekonstrüktif bir yaklaşımla, beden anomalisinin sanat aracılığıyla yeniden inşası, klasik beden anlayışının sınırlarını radikal bir şekilde tersine çevirerek sanat yapıtlarını süslemeye devam edeceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Kaynakça

- Batu, Tuba. (2023). Öykülerinde Sanatçı Kadınlar: Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Sanat Bağlamında Özne olarak Sanatçı. *Kadın/Woman* 2000, 23(2), 89-110.
- Binetti, Maria. Kralık, Roman. Tkacova, Hedviga. Roubalova, Marie. (2021). Same and Other: From Plato To Kierkegaard. A Reading Of A Metaphysical Thesis In An Existencial Key. *Journal of Education Culture and Society*. 12(1), 15-31. DOI: 10.15503/jecs2021.1.15.31
- Courtine, Jean-Jacques. (2013). Anormal Beden Şekil Bozukluğunun Kültürel Tarihi ve Antropolojisi. Alain Corbin, Jean-Jacques Courtine, Georges Vigarello (Ed). *Bedenin Tarihi 3: Bakıştaki Değişim 20. Yüzyıl* (S. Özen, Çev.), 167-218. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Çüçen, A. Kadir. (2003). *Heidegger’de Varlık ve Zaman*. Asa Kitapevi: Bursa.
- Demir, Can Murat. (2024), Levinas Felsefesine Bir Uzanım: Öteki’nin Ontolojik Konumlandırılması, *Orta Karadeniz İletişim Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 151-164.
- Direk, Zeynep. (2006). Bir Entelektüel Olarak Jean Paul Sartre, *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, Sayı 35, 119-138.
- Goffman, Erving, (2014). *Damga, Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar*, Heretik Yayıncılık: Ankara.
- Gürses, İlknur, (2016). Fotoğrafta Grotesk Beden Temsili Diane Arbus. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 10, 364-384.
- Heidegger, Martin. (2021), *Varlık ve Zaman*, (K. Ökten Çev.) Alfa Basım Yayım: İstanbul.
- Kader, Cemzade. (2015). Emmanuel Levinas Felsefesinde “Başkalık ve Aynılık” Problemi. *Mütefekkir Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, 2(3), 77-91.
- Millett- Gallant, Ann. (2024), *The Disabled Body in Contemporary Art*, Springer Nature Switzerland AG: Cham.
- Özçalık, Sevil. (2008). “Ötekileşme ve İşlevleri” *Karaburun III. Bilim Kongresi*, 4-7 Eylül, İzmir.
- Özçelik, Hatice Ezgi. (2020). *Şizofreni Hastası Fotoğrafçı Nebreda’nın Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme*. İfsak Blog, Erişim Tarihi: 22.01.2025. <https://www.ifsakblog.org/sizofreni-hastasi-fotografci-nebredanin-calismalari-uzerine-bir-inceleme/>
- Özer, Feyza. (2024). *Manipülatif Beden Odağında İdeal Kadın Bedeninin Eleştirisine Yönelik Sanatsal İfadeler*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu). Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalı. Ankara.
- Özeskici, Evrim. (2017). “Öteki” Kavramı Üzerine Görsel Çözümlemeler. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu). Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Ana Sanat Dalı. Ankara.

- Quinn, Marc. (2006). *Alison Lapper Pregnant*. Marc Quinn. Erişim: 17.01.2025. <http://marcquinn.com/artworks/single/alison-lapper-pregnant>
- Sartre, Jean-Paul. (1965). *Gizli Oturum*. (B. Onaran Çev.). De Yayınevi: İstanbul.
- Sartre, Jean-Paul. (2011). *Varlık ve Hiçlik: Fenomenolojik Ontoloji Denemesi*, (T. Ilgaz, G. Çankaya Eksen Çev.), İthaki Yayınları: İstanbul.
- Siebers, Tobin. (2008). Disability Aesthetics and The Body Beautiful: Signposts in The History of Art. *ALTER, European Journal of Disability Research* 2, 329–336.
- Türk Dil Kurumu. (2025). *Kelime anlamı: Öteki*. Erişim: 08.01.2025. <https://sozluk.gov.tr>
- Ucdavis Health, (2025). *Kraniyofasiyal anomaliler- Okülo-aurikülo-vertebral spektrum, Hemifasiyal mikrozomi, Goldenhar sendromu*. Erişim: 26.01.2025. https://health-ucdavis-edu.translate.google.com/children/patient-education/cleft-craniofacial-anomalies/oculo-auriculo-vertebral-spectrum?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=wa
- Ün, Burçin. (2021). Baharla Gelen'i Varoluşçu Felsefe ve Sartre'in 'Öteki' Kavramı Ekseninde Okumak. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 25(1), 187-216.
- Vikipedi. (t.y.). *Konjenital Hastalıklar*. Erişim: 09.01.2025. https://tr.wikipedia.org/wiki/Konjenital_hastalıklar#:~:text=Yani%20doğum%20defektlerini%20de%20içine,%22konjenital%20anomali%22%20şeklinde%20kullanılır
- Yemenicioğlu Negir, Ezgi. (2022). Kendi Yaşamını Şekillendiren Bir Seramikçi: Tuba Korkmaz Batu. Harpreet Kaur, Uzma Nadeem (Ed.), *World Women Conference-IV* içinde, 46-61. İksad Yayınevi.

Görsel Kaynakça

- Görsel 1. Evrim Özeskici, *Kadın II*, Tuval Üzerine Akrilik, 150x150 cm, 2018. Erişim: 25.01.2025 <https://www.mirakoldasartgallery.com/urun/kadin-ii/>
- Görsel 2. Tuba Batu, *Yara Serisi- Kalp Yarası*, 27x20x19 cm, 2023, Tuba Batu Kişisel Arşiv
- Görsel 3. Tuba Batu, *Arınma Gecesi (4)*, 24x11x16 cm, Tuba Batu Kişisel Arşiv
- Görsel 4. Gözde Can Köroğlu, *Bütün*, 25x25x20 cm, 2014. Erişim: 27.01.2025 http://www.gozde-cankoroglu.com/polyester-tr/bütün_p-2/
- Görsel 5. Feyza Özer, *Bedenin Paradoksu*, 23x37x17 cm, 2023, Feyza Özer Kişisel Arşiv

BÖLÜM 2

Gelenekten Günümüze Japon Seramik Sanatı

Hasan Numan SUÇAĞLAR¹

Giriş

İnsanlık düşünebildiği, sorguladığı ilk günden günümüze kadar olan süreçte doğayla bir arada hatta yeri geldiğinde ondan esinlenerek muazzam bir etkileşimle var oluşunu devam ettirmiştir. Doğa, kendine özgü bir sistem ve düzen içerisinde işler ve bu sistematik yapı, insan yaşamında pek çok alanda yenilik ve gelişime ilham vermektedir (Erdal, 2024, s. 888). Doğanın insanlığa sunduğu en büyük avantajlardan birisi ise hiç kuşkusuz topraktır. Toprak, insanlar tarafından tüm tarihsel süreçlerde işlenmiş, ekilmiş ve ürün elde edilmiştir. Toprak sadece karın doyurmamış, insanlar tarafından işlenerek çamur haline getirilmiş ve seramik olarak kullanılmıştır. Yüzyıllar boyunca çamurun, bir malzeme olarak sunduğu geniş olanaklar keşfedilmiş ve bu farkındalık, seramik sanatında pek çok eserin üretilmesine zemin hazırlamıştır (Uysal Başer & Aslan, 2023, s. 180).

Japon seramik zanaatı ve sanatının kökleri tarih öncesi dönemlere uzanan, zengin ve çok yönlü bir gelişim süreciyle dünya çapında benzersiz bir yer edinmiştir. Arkeolojik kazılarla ortaya çıkarılan eserler, Japon seramik zanaatının sadece fonksiyonel bir çaba olmadığını, aynı zamanda bir estetik duyarlılığa ve toplumsal ritüellere derinden bağlı bir sanat dalı olduğunu göstermektedir. Özellikle 1920'lerde başlayan kapsamlı kazılar, Japonya'nın ana adalarında MÖ. 3. yüzyıla kadar uzanan tarih öncesi bir çömlekçilik geleneği olduğunu ortaya koymaktadır (Wilson, 2020, s. 45-48).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, numan.sucaglar@selcuk.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-6487-4482

20. yüzyılda Mingei Hareketi, Japon seramiğine yeni bir soluk getirmiş hatta geleneksel el sanatlarını modern sanatla buluşturmuş, gündelik kullanım eşyalarının estetik ve kültürel bir ifade aracına dönüştürmüştür. Bu hareket, halk sanatına duyulan saygıyı artırmış, seramiği sadece işlevsel bir zanaat olmanın aksine derin bir anlama sahip sanat dalı olarak yeniden ortaya çıkarmıştır. Japon halk sanatı ve el işçiliğinin değerini vurgulayan hareket, sadece Japonya’da değil, Batı’daki sanatçılar ve tasarımcılar üzerinde de büyük bir etki bırakmıştır. Geleneksel tekniklere ve yerel malzemelere duyulan sadakat, Japon seramiğinin ruhunu yansıtarak uluslararası düzeyde bir estetik anlayış oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu süreçte, sanatçılar geleneksel fırın tekniklerini ve malzemeleri koruyarak yeni formlar ve yüzeyler denemeye başlamış, böylece hem geçmişle olan bağlarını sürdürmüş hem de çağdaş sanata yeni bir perspektif kazandırmıştır.

Güncel Japon seramik sanatı, geleneksel zanaatkârlığı modern yaklaşımlarla harmanlayarak hem geçmişin mirasını yaşatmakta hem de yenilikçi perspektiflerle geleceğe yön vermektedir. Teknolojik gelişmeler ve çağdaş sanat anlayışları ile Japon seramik sanatçıları, yeni malzemeler ve deneysel pişirme yöntemleriyle hem geleneksel form anlayışını korumakta hem de yenilikçi tasarımlarıyla sanatın sınırlarını genişlettikleri gözlemlenmektedir. Güncel Japon seramik sanatı, yerel ile küresel, geleneksel ile modern arasında bir denge kurmakta sanatçılara bağlı olan bir devinim ile varlığını sürdüreceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akhmylovskaya, L. (2023). Cross-cultural interpretations of Yanagi Soetsu’s philosophy. *Manuscript*. <https://doi.org/10.30853/mns20230053>
- Bağırılı, R. (2024). Japon Jomon Devri seramikleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (56), 45-60.
- Brandt, K. (2007). *Kingdom of Beauty: Mingei and the Politics of Folk Art in Imperial Japan*. Durham, NC: Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822389545>
- Coman, S. (2022). Charles Lang Freer’in Japon seramikleri. *Japonizm Dergisi*, 7(2), 15–28. <https://doi.org/10.1163/24054992-07020001>
- Crueger, A., Crueger, W., Ito, S., & Naethe, T. (2007). *Modern Japanese Ceramics: Pathways of Innovation & Tradition*. Asheville, NC: Lark Books.
- Edgington-Brown, L. (2016). The international origins of Japanese archaeology: William Gowland and his Kofun collection at the British Museum. *Journal of East Asian Archaeology*, 18(2), 115–132.
- Erdal, O. (2024). Doğadan ilham: Biyomimikri ve seramik sanatının sentezi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 14(4), 887-901. <https://doi.org/10.7456/toj-dac.1511526>
- Fitzpatrick, S., Takamiya, H., Neff, H., & Dickinson, W. (2006). Okinawa’dan Yayoi-Heian dönemi seramiklerinin kompozisyonel analizi: Menşei çalışması için potansiyelin incelenmesi.

- Uluslararası Jeoarkeoloji Dergisi, 21(3), 803–822. <https://doi.org/10.1002/gea.20140>
- Gnezdilova, I., Nesterkina, A., & Solovyeva, E. (2021). “A Thousand Mounds”: Original sites of ancient Japan and Korea (Materials for educational course “Archaeology of Foreign Asia”). *Vestnik Novosibirsk State University. Series: History and Philology*, 20(3), 9–21. <https://doi.org/10.25205/1818-7919-2021-20-3-9-21>
- Habu, J., & Hall, M. (1999). Orta Japonya’da Jomon seramik üretimi. *Asya Perspektifleri*, 38(2), 90–110.
- Havasi, E. (2020). Discussions on identity in ceramics and ceramics in contemporary art. *International Journal of Scientific and Technological Research*, 6(10), 114–125. <https://doi.org/10.7176/ijstr/6-10-10>
- Impey, O. (1984). Japanese export art of the Edo period and its influence on European art. *Modern Asian Studies*, 18(4), 685–697. <https://doi.org/10.1017/S0026749X00016383>
- Inuzuka, M., Hayakawa, Y., Sarai, M., & Fujioka, Y. (2017). Research on Asuka-daibutsu using a portable X-ray diffraction device. Tokyo National Research Institute for Cultural Properties. <https://www.tobunken.go.jp/materials/ekatudo/235147.html>
- Jahn, G., & Foster, M. (2004). *Meiji ceramics: The art of Japanese export porcelain and Satsuma ware, 1868–1912*. London: British Museum Press.
- Kawai, S. (2022). Empowering through the mundane: Royal women’s households in twelfth and thirteenth century Japan. *Japan Forum*, 34(1), 1–24. <https://doi.org/10.1080/09555803.2020.1718180>
- Kikuchi, Y. (2004). *Japanese Modernisation and Mingei Theory: Cultural Nationalism and Oriental Orientalism*. London: RoutledgeCurzon.
- Lee, I. (2015). The politics of zashiki decoration in the Muromachi period: The significance of Ashikaga shogunate residence decorations through the emperor’s visit. *Misulsa Nonmunjip*, 41, 63–86.
- Lin, J., & Olson, L. (1965). Japonya’nın kültürel ve sanatsal boyutları: Bir değerlendirme. *Asya Çalışmaları Dergisi*, 24(4), 695–697. <https://doi.org/10.2307/2051128>
- Lippit, Y. (2018). *The artist in Edo*. Los Angeles, CA: Getty Research Institute.
- Loftus, J. (2022). Tarımsal geçiş sırasında seramik standardizasyonunun yeniden incelenmesi: İlk erken Yayoi toprak çanak çömleklerinin geometrik morfometrik araştırması, Japonya. *Açık Arkeoloji*, 8(1), 1249–1268. <https://doi.org/10.1515/opar-2022-0273>
- Maezaki, S. (2009). Qing-style porcelain in Meiji Japan: The ceramic art of Seifu Yohei III. *Journal of East Asian Art History*, 20(3), 101–115.
- McCallum, D., Paine, R., & Soper, A. (1955). Japonya’nın sanatı ve mimarisi. *The Art Bulletin*, 37(3), 238–240. <https://doi.org/10.2307/3248550>
- McHugh, C. (2018). Reassembling the past: Exploring the recent archaeology of Japanese ceramics production through creative ceramic practice. *ISRF Bulletin*, (15), 31–40.
- Medley, M. (1967). Peter C. Swann: Jomon’dan Tokugawa dönemine Japonya (Dünya Sanatı: Görsel sanatların bölgesel tarihleri dizisi). *Doğu ve Afrika Çalışmaları Okulu Bülteni*, 30, 444–444. <https://doi.org/10.1017/S0041977X00062637>
- Mishchenkova, M. S. (2020). The problem of origin of the Kofun culture in works of Kobayashi Yukio. *The Bulletin of Irkutsk State University. Series History*, 34, 100–106.
- Mizoguchi, K. (2017). The Yayoi and Kofun periods of Japan. In J. Habu, P. V. Lape, & J. W. Olsen (Eds.), *Handbook of East and Southeast Asian Archaeology* (pp. 561–601). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4939-6521-2_34
- Mizusawa, K. (2016). Polarized microscopic observations of pottery from Yashiro sites, Nagano Prefecture, Central Japan. *Quaternary International*, 397, 495–503.
- Montanari, R., Murakami, N., Colomban, P., Alberghina, M., Pelosi, C., & Schiavone, S. (2020). European ceramic technology in the Far East: Enamels and pigments in Japanese art from

- the 16th to the 20th century and their reverse influence on China. *Heritage Science*, 8, 1–17.
- Nakanishi, W. J. (2008). The anxiety of influence: Ambivalent relations between Japan's 'Mingei' and Britain's 'Arts and Crafts' movements. *Electronic Journal of Japanese Studies*. Retrieved from <https://japanesestudies.org.uk>
- Pan, Y. (2020). Discussion on the evolution causes of Japanese ceramic design style. In *Proceedings of the 4th International Conference on Culture, Education and Economic Development of Modern Society (ICCESE 2020)* (pp. 297–299). Atlantis Press.
- Pearson, R. (1990). Major exchange between Kyushu and Okinawa in the Yayoi period. *Antiquity*, 64(245), 912–922.
- Redfern, M. (2015). *Crafting identities: Tableware for the Meiji Emperor*. London: Victoria and Albert Museum Publications.
- Tret'yakova, M. (2020). Aestheticization of everyday life, Soviet design, Japanese design and «craft» design. *Russian Journal of Design Studies*, 2(1), 12–18. <https://doi.org/10.34031/2687-0878-2020-2-1-12-18>
- Uysal Başer, G., & Aslan, E. E. (2023). Seramik sanatı yaratım sürecinde tasarım, çamur ve şekillendirme ilişkisi. *Bodrum Journal of Art and Design*, 2(2), 178-187. <https://doi.org/10.58850/bodrum.1224947>
- Vandiver, P. (1997). Japan's Jomon: The world's oldest pottery by Douglas Moore Kendrick. *Journal of Asian Studies*, 56(1), 210–211.
- Wilson, R. (2020). Japanese ceramics. *Art History*.
- Wu, Y., & Wu, D. (2017). Research on the development of Japanese ceramics. *Proceedings of the 2nd International Conference on Education, Management and Information Technology (EMIM 2017)* (pp. 307–310). Atlantis Press.
- Xiao-Long, H. (2012). On the politics of Japanese tea ceremony in the late Sengoku period. *Journal of Yulin Normal University*, 33(4), 22–28.
- Zhang, Y. (2021). Japanese tea ceremony: How it became a unique symbol of the Japanese culture and shaped the Japanese aesthetic views. *Journal of Cultural Studies*, 5(2), 45–58.
- Zhushchikhovskaya, I. (2007). Jomon pottery: Cord-impressed decoration. *Documenta Praehistorica*, 34, 21–29.
- Görsel Kaynakça**
- Görsel 1.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Tea jar with peony arabesque and plum design (Cochin-style)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025, <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/49260>
- Görsel 2.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Tea jar with floral scrolls (Cochin-style)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/49261>
- Görsel 3.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Bottle with design of flowers and grasses (Heian Period)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/44830>
- Görsel 4.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Dish with design of dragon in clouds (Ming Dynasty)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/53628>
- Görsel 5.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Tea bowl with design of flowers and grasses (Momoyama period)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/49359>
- Görsel 6.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Storage jar with design of flowing water and plants (Kamakura period)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/45545>
- Görsel 7.** Wikimedia Commons. (t.y.). *Asuka-dera Daibutsu* [Photograph]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Asuka_dera_daibutsu.jpg

- Görsel 8.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Jar with design of chrysanthemums and flowing water (Muromachi period)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/45365>
- Görsel 9.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Covered jar with design of peonies (Qing dynasty)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/63934>
- Görsel 10.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Vase with design of birds and flowers (Meiji period)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/53203>
- Görsel 11.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Jar with design of phoenixes and clouds (Edo period)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/53001>
- Görsel 12.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Tea caddy with design of grasses and flowers (Momoyama period)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/49299>
- Görsel 13.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Water jar with design of chrysanthemums (Edo period)* [Ceramic]. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/49308>
- Görsel 14.** The Metropolitan Museum of Art. (t.y.). *Charger with Design of Stylized Lotus and Peonies* [Ceramic]. The Metropolitan Museum of Art, New York. Erişim Tarihi: Ocak 22, 2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/63087>
- Görsel 15.** “Bu görsel Sayaka Oishi tarafından sağlanmıştır.” (Kişisel İletişim, 24.01.2025)
- Görsel 16.** “Bu görsel Sayaka Oishi tarafından sağlanmıştır.” (Kişisel İletişim, 24.01.2025)
- Görsel 17.** “Bu görsel Yoshinori Akazawa tarafından sağlanmıştır.” (Kişisel İletişim, 27.01.2025)
- Görsel 18.** “Bu görsel Yoshinori Akazawa tarafından sağlanmıştır.” (Kişisel İletişim, 27.01.2025)
- Görsel 19.** “Bu görsel Naoki Kato tarafından sağlanmıştır.” (Kişisel İletişim, 28.01.2025)
- Görsel 20.** “Bu görsel Naoki Kato tarafından sağlanmıştır.” (Kişisel İletişim, 28.01.2025)
- Görsel 21.** “Bu görsel Hidemi Tokutake tarafından sağlanmıştır.” (Kişisel İletişim, 30.01.2025)
- Görsel 21.** “Bu görsel Hidemi Tokutake tarafından sağlanmıştır.” (Kişisel İletişim, 30.01.2025)

BÖLÜM 3

Theseus: Antik Yunan Mitolojisinde Bir Kahramanın Yunan Seramik Sanatına Yansıması

Ayşe Nur DANABAŞ¹

Giriş

Antik Yunan mitolojisi, kahramanlık öykülerini ve tanrılarla olan ilişkileri anlatmanın ötesinde, dönemin toplumsal yapısına dair değerli ipuçları sunmaktadır. Yunanlıların tanrılarına, kahramanlarına ve mitlerine olan bakış açıları, onların yaşam tarzlarını, ahlaki değerlerini ve toplumsal yapılarındaki değişim süreçlerini yansıtmaktadır. Bu mitler, sadece sözlü anlatılarla değil, aynı zamanda sanatla da aktarılmıştır. Bu bağlamda, Atina'nın ulusal kahramanı olarak kabul edilen Theseus, Atina'nın toplumsal değerlerini simgeleyen önemli bir figürdür. Bu figür, en büyük kahraman olan Herakles'ten esinlenmiştir. Theseus'da Herakles gibi bir dizi zor görev başarır (Er, s. 399). Theseus, hem mitolojik hem de kültürel bir simge olarak olağanüstü bir kahraman ve lider olarak betimlenir. Onun hikayesi, yalnızca tanrılar ve insanlar arasındaki sınırları değil, aynı zamanda cesaret, fedakârlık ve trajedi temalarını da sorgular. Atina'nın efsanevi kahramanı olarak Theseus, Antik Yunan'ın en önemli figürlerinden biri olup, özellikle Atina'da Herakles'in kahramanlık efsanesinin izinden giderek, toplumun arzuladığı ideallerle şekillenen bir figür olarak tasvir edilmiştir. Bu efsane, sadece bireysel kahramanlıkla değil, aynı zamanda Atina'nın sosyal ve toplumsal değerlerini yansıtan unsurlarla da biçimlenmiştir.

Theseus'un mitolojik öykülerinin Atina'daki sanatsal temsilleri, kahramanın toplumsal bağlamdaki önemini anlamamıza yardımcı olurken, aynı zamanda An-

¹ Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, ayse nur danabas@gmail.com, ORCID İD: 0000-0002-6696-5062

Bu çalışma, Theseus mitinin Antik Yunan dünyasındaki izleri ve sanatsal yansımalarını inceleyerek, kahramanın mitolojik ve ikonografik düzeydeki önemini ortaya koymaktadır. Araştırma boyunca elde edilen veriler, Theseus'un Yunan sanatında ve özellikle seramik sanatındaki temsillerinin sadece kahramanlık ve epik anlatılarla sınırlı olmadığını; aynı zamanda politik, dini ve toplumsal bir arka plana sahip olduğunu göstermektedir.

Theseus, Antik Yunan düşüncesinde Atina'nın kurucu figürlerinden biri olarak kabul edilmiş ve zaman içerisinde kent-devlet kimliğinin bir parçası haline gelmiştir. Seramik sanatında Theseus'un labirentte Minotauros ile savaşı, Amazonlarla olan mücadelesi ve Prokrustes gibi efsanevi figürlere karşı kazandığı zaferler, kahramanın hem fiziksel hem de ahlaki üstünlüğünü simgeleyen sahneler olarak yansıtılmıştır. Bu sahneler, sadece sanatsal bir anlatı olmaktan öte, Atinalılar için ideolojik ve eğitici bir rol oynamıştır. Çağdaş seramik sanatında ise kahramanlık ve cesaretin göstergesi olarak tekrar can bulmaktadır.

Sonuç olarak, Theseus efsanesi Yunan sanatında sadece bir kahramanlık hikâyesi olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve siyasal mesajları olan bir ikonografi olarak önemini korumuştur. Atina'nın politik ve kültürel kimliğini şekillendiren bu mit, Yunan seramik sanatında farklı biçimlerde temsil edilerek dönemsel özellikleri de yansıtmıştır. Çağdaş seramik sanatında ise modern formlar üzerinde karşımıza çıkarak, Antik Yunan seramik sanatı ile arasındaki kültürel ve sanatsal farkı ortaya koymaktadır. Theseus'un sanat aracılığıyla nasıl bir ideolojik figüre dönüştüğü ve seramik sanatına yansımaları bu çalışmanın temel bulguları arasında yer almaktadır.

Kaynakça

- Boardman, John. (2002). Kırmızı Figürlü Atina Vazoları Arkaik Dönem, Çev: Gürkan Engin, İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık.
- Boardman, John. (2003). Siyah Figürlü Atina Vazoları, Çev: Gürkan Engin, İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık.
- Can, Şefik. (1970). Klasik Yunan Mitolojisi, Ankara: İnkılâp ve Aka Kitabevleri.
- Carpenter, Thomas H. (2016). Antik Yunan'da Sanat ve Mitoloji, İkinci Basım, İstanbul: Homer Kitabevi.
- Cömert, Bedrettin. (2010). Mitoloji ve İkonografi, Üçüncü baskı. Ankara: De Ki Basım Yayım.
- Daniels, Mark. (2014). Bir Nefeste Dünya Mitolojisi, Çev: Pınar Üstel, Birinci baskı. İstanbul: Maya Kitap.
- Er, Yasemin. (2017). Klasik Arkeoloji Sözlüğü, Dördüncü basım. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Erhat, Azra. (2021). Mitoloji Sözlüğü, Yirmi Sekizinci Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Estin, C. ve Laporte, H. (2008). Yunan ve Roma Mitolojisi, Çev: Musa Eran, Yirmi beşinci basım. Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.
- Graves, Robert. (2020). Yunan Mitleri, Çev: Uğur Akpur, 1. Cilt, İstanbul:Kolektif Kitap.
- Graves, Robert. (2020). Yunan Mitleri, Çev: Uğur Akpur, 2. Cilt, İstanbul:Kolektif Kitap.
- Getty Museum. Erişim: 08.02.2025. <https://www.getty.edu/art/collection/object/103VTV>.
- Hansen, William. (2017). Yunan ve Roma Mitolojisi, Çev:Ümit Hüsrev Yolsal, İstanbul: Say Yayınları.
- Kerny, Karl. (2021). Yunan Mitolojisi, Çev: Oğuz Özügül, Dördüncü baskı. İstanbul: Say Yayınları.
- Sinanoğlu, Nüzhet Haşim. (1999). Grek ve Romen Mitolojisi, İkinci basım. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Görsel Kaynakça

- Görsel 1:** Polygnotos Grubuna ait bir Vazo Ressamı, Theseus ve Maraton Boğası, Attika Kırmızı Fügürlü Calyx-Krater, MÖ. 440-430, Metropolitan Müzesi, New York, MetMuseum. Erişim: 08.02.2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/254906>.
- Görsel 2:** E Grubu Vazo Ressamlarından Exekias, Theseus, Minotaur ve dört genç, Attika Siyah Figürlü Neck-amphora, MÖ. 560-540, The J. Paul Getty Müzesi, Malibu, Getty Museum. Erişim.: 08.02.2025. <https://www.getty.edu/art/collection/object/103VTV>.
- Görsel 3:** Ariadne ve Dionysos, Attika Kırmızı Figürlü Chous, MÖ. 4. yüzyılın başı, The J. Paul Getty Müzesi, Malibu, Getty Museum. Erişim: 08.02.2025. <https://www.getty.edu/art/collection/object/103STX>.
- Görsel 4:** Briseis Vazo Ressamı, A: Theseus'un Poseidon'un sarayına gelişi, B: Theseus'un Atina'da karşılanması, C: Theseus Amphitre'nin huzurunda, Attika Kırmızı Figürlü Kyliks, MÖ. 480, Metropolitan Müzesi, New York, MetMuseum. Erişim: 08.02.2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/254777>.
- Görsel 5:** Kartinos Vazo Ressamı, A: Theseus'un Antiope'yi kaçırması, B: Amazonlar, Attika Kırmızı Figürlü Volute-Krater, MÖ. 500, Metropolitan Müzesi, New York, MetMuseum. Erişim: 08.02.2025. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/255014>.
- Görsel 6:** Triptolemos Vazo Ressamı, Poseidon, Theseus ve Aigeus, Attika Kırmızı Figürlü Pelike, MÖ. 490-470, The J. Paul Getty Müzesi, Malibu, Getty Museum. Erişim: 08.02.2025. <https://www.getty.edu/art/collection/object/103W48>.
- Görsel 7:** Ayşe Nur DANABAŞ, Cube Mythology 5, 20x20x20 cm, Seramik, 2024. Kişisel fotoğraf arşivi.

BÖLÜM 4

Eserin Karşısında Değil İçinde Olmak: Seramik Sanatında İzleyicinin Katılımcı Olduğu Sergileme Biçimleri

Aytuna CORA¹

Giriş

Sanat olarak tanımlanan alanın kapsayıcılığı değiştikçe, ilişkili olduğu diğer parametreler de buna bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Eserin kendisini meydana getiren malzemeyle olan ilişkisi, izleyici ile nasıl bir diyalog kurduğu, sergilenme biçimi ve kavramsal alt yapısı, sanatçının rolü, sanat eserinin meydana geliş biçimi gibi etmenler dönemin sanat anlayışının sunduğu olanaklar ve kimi zaman da kısıtlılıklar gereğince değişkenlik gösterir. Sanat, bulunduğu zaman dilimine ve toplumsal yapıya göre şekillenir. Günümüz sanat dünyasında görülen çağdaş yaklaşımlar, sanat eserinin izleyici ile kurduğu ilişkinin de aktif bir yapılanma sergilemesine alan açmaktadır.

Seramik sanatı içinde de tarihsel süreçte çeşitli kırılmaların yaşandığını söylemek mümkündür. Seramik üretimi, malzemenin tarihsel geçmişi ve üretim yöntemindeki teknik beceri gerektiren detaylarla, uzun yıllar bir zanaat geleneği olarak kabul edilmiştir. Ancak bugün, seramik sadece teknik ustalık gerektiren bir alan olmanın ötesine geçerek kavramsal alt yapısı ve malzemenin sunduğu olanaklarla birlikte bir sanat disiplini olarak kabul edilmektedir. Plastik sanatlar çatısı altında seramik sanatı, kendi sistematüğını, üretim yöntemlerini ve sergileme biçimleri geliştirmiştir. Sanat eserinin dokunulmazlığını ortadan kaldırarak, hatta kimi durumda eserin fiziki bütünlüğünü bozarak izleyiciyle ilişki kuran sergileme biçimleri, günümüzde seramik sanatı içinde de sıklıkla kullanılmaktadır.

¹ Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, acora@cu.edu.tr ORCID iD: 0000-0002-1333-3870

sergilenmektedir. Seramiğin müzecilik kapsamı altında yerleşik bir sergileme anlayışına dahil olmasının, başlangıçta bir sanat eseri olarak seramik eserlerin nasıl sergileneceği hususunda ön kabul oluşturduğu çıkarımı yapılabilir. Bununla birlikte seramiğin, çağımızın değişen sanat anlayışına paralel olarak, ilişkili olduğu zanaat geleneğinin ötesine geçip kendi alanını yarattığı görülmektedir. Bu sayede seramik sanatında sergileme biçimleri de çeşitlilik kazanmıştır. Bunlardan biri de izleyicinin katılımcı olduğu sergileme biçimleridir. Artık eser, stant üzerinden izlenen durağan haldeki pozisyonunun ötesine geçerek izleyiciyi kendi alanına davet etmektedir. İzleyicinin katılımcı olduğu sergileme pratikleri, geleneksel sergileme anlayışının dışına çıkarak eseri yalnızca izlenen bir nesne olmaktan uzaklaştırmış, onunla etkileşim kurulan bir deneyim alanına dönüştürmüştür. Bu sayede sanat, pasif bir estetik deneyim sunmanın ötesine geçerek izleyici ile kurduğu dinamik ilişki aracılığıyla kolektif bir etkileşim alanı oluşturmakta ve kavramsal çerçevesini daha güçlü bir şekilde ortaya koyabilmektedir.

Kaynakça

- Ağatekin, M. (2002). Dünya'da ve Türkiye'de Çağdaş Seramik Sanatının Oluşum Süreci, *Anadolu Sanat*, Sayı (12). Erişim: 29.08.2024 <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/923/172460.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Arcasoy, A., & Başkırkan, H. (2021). *Seramik teknolojisi*. Literatür Yayıncılık.
- Antmen, A. (2012). *Sanatçılardan Yazı ve Açıklamalarla Yirminci Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. Sel Yayıncılık.
- Chappell, S. (tarih yok). *From the Archives: First Ceramic National Exhibition*. Everson Museum of Art. Erişim: 29.08.2024 <https://everson.org/from-the-archives/from-the-archives-first-ceramic-national-exhibition/>
- Çeber, T. (2017). İzleyiciyi İzlemek: Sanat Eseri, Sanatçı ve İzleyici İlişkisi, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Sayı (38). Erişim: 20.08.2024 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/307863>
- Gentry, A. (2020). *Murmuration*, Amanda Gentry. Erişim: 09.09.2024 <http://www.amandagentry.com/murmuration>
- Güncel Türkçe Sözlük, İzleyici. Erişim: 23.01.2025, <https://sozluk.gov.tr/?ara=izleyici>
- İn, H., & Canduran, K. (2023). 20. Yüzyıl Sonrası Seramik Sanatını Etkileyen Sanat Hareketleri ve Sofra Seramiğinin Sanat Nesnesine Dönüşümü. *Sanat Yazıları*(48), 103-116. Erişim Tarihi: 11.01.2025 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3180504>
- O'Doherty, B. (2019). *Beyaz Küpün İçinde, Galeri Mekanının İdeolojisi* (Çev. A. Antmen.). Sel Yayıncılık.
- Susamoğlu, F. (2014). Modernizm Sonrası Seramik Geleneği ve Malzemeye Sadakat. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(14). Erişim: 29.08.2024. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/192513>
- Yang, H. (2016a). *Room to Play: Exploring Process in Contemporary Ceramics*. Exegesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy, The Australian National University. Erişim: 02.01.2025. https://www.academia.edu/43090343/COLLEGE_OF_ARTS_AND_SOCIAL_SCIENCES_Research_School_of_Humanities_and_the_Arts_SCHOOL_OF_ART_and_DESIGN_VI

SUAL_ARTS_GRADUATE_PROGRAM_DOCTOR_OF_PHILOSOPHY_HSIN_YI_YANG_Room_to_Play_Exploring_Process_in_Contemporary_Ceramics
 Yang, H. (2016b). *Portfolio*. Erişim: 02.01.2025. <https://waterbutter.wixsite.com/juliyangceramics/portfolio>

Görsel Kaynakça

- Görsel 1.** Ankara, Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergilenen seramik eserlerin bir kısmı. (Işıl Tüfekci Ardıç Kişisel Fotoğraf Arşivi). [04.02.2025]
- Görsel 2.** Robineau Anma Seramik Sergisi, İlk Seramik Ulusal sergisinin kurulum fotoğrafı, 1932. (Everson Sanat Müzesi Seramik Eser Kûratöü Garth Johnson'ın izniyle), (Chappell, t.y.). [07.02.2025]. Erişim adresi: <https://everson.org/from-the-archives/from-the-archives-first-ceramic-national-exhibition/>
- Görsel 3.** Amanda Gentry, "Murmuration", **Chicago tuğla kırıklarıyla karıştırılmış terakota ve 23 ayar altın varak**, 59,7 cm x 414 cm x 414 cm (12 birim, her biri 50,8 cm x 59,7 cm x 59,7 cm), 2020. Fotoğraf Travis Roozée, (Amanda Gentry Kişisel Fotoğraf Arşivi). [02.02.2025].
- Görsel 4.** Amanda Gentry, "Murmuration", **Chicago tuğla kırıklarıyla karıştırılmış terakota ve 23 ayar altın varak**, 59,7 cm x 414 cm x 414 cm (12 birim, her biri 50,8 cm x 59,7 cm x 59,7 cm), 2020. Fotoğraf Travis Roozée. (Amanda Gentry Kişisel Fotoğraf Arşivi).
- Görsel 5.** Mutlu Başkaya, Herkes Prens Herkes Prens sergisi, 2017, Mart Sanat Galerisi, Eskişehir. (Mutlu Başkaya Kişisel Fotoğraf Arşivi). [02.02.2025].
- Görsel 6.** Mutlu Başkaya, Herkes Prens Herkes Prens, 2017, Seramik, Metal konstrüksiyon. (Aytuna Cora Kişisel Fotoğraf Arşivi).
- Görsel 7.** Hsin-Yi Yang, Mix and Match Playground IV, 2016. (Hsin Yi-Yang Kişisel Fotoğraf Arşivi) [05.02.2025].
- Görsel 8.** Hsin-Yi Yang, Mix and Match Playground I, 2016. (Hsin Yi-Yang Kişisel Fotoğraf Arşivi)
- Görsel 9.** Hsin-Yi Yang, Mix and Match VII, 2016. (Hsin Yi-Yang Kişisel Fotoğraf Arşivi) [05.02.2025].

BÖLÜM 5

Mikrodalga Fırında Deneysel Seramik Takı Tasarımı

Melda GENÇ¹

Giriş

İnsan doğada var olduğundan itibaren doğayla yaşam mücadelesi vermeye başlamıştır. Yaşama içgüdüğü ile doğayı gözlemleyerek giyinme, barınma gibi ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmıştır. Günlük ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırken anlam veremedikleri doğa olaylarını da dinsel ve büyüsel inançlara bağlamışlardır. Bu bağlamda doğanın gücünü elde etmek amaçlı inançlarını yansıtan nesnelere üretmişlerdir. Bu nesnelere bir kısmını takılar oluşturmaktadır. Takıların ne zaman nerede tam olarak ortaya çıktığı bilinmese de ilk olarak çevrelerinde buldukları malzemelerden yaptıkları bilinmektedir. Tarih öncesi dönemlerde hayvan dişlerinden ve kemiklerinden yapılan takılar arkeolojik kazılardan çıkarılmıştır. Takıların yapılma amacı dinsel ve büyüsel amaçlı başlayıp zamanla aidiyetlik, yatırım ve zenginlik göstergesi olarak devam etmiştir. Daha sonra ise süslenme amacıyla vücutlarına taktıkları takılar ile güzel görünmek istemişlerdir (Aslan, 2019, s. 942). Takılar, süslenme dışında sosyal, ekonomik statü göstergesi olarak kullanılmış, kabile sembolü yüzükler takılmıştır. Geçmişten günümüze arkeolojik kazılardan çıkartılan takılar, tüm geçmişin inançlarını, kültürlerini, alışkanlıklarını davranışlarını barındıran bilgilere sahip nesnelere haline gelmiştir. Tarihsel süreçte takı kullanım amaçları çeşitlenirken, üretim yöntemlerinde ve malzeme kullanımında da değişimler yaşanmıştır. 21.yüzyılda artık geleneksel kullanım amacının ötesine geçerek sanatsal bir ifade aracı olarak kullanılmaya başlamıştır.

¹ Doç. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, melda.genç@omu.edu.tr, ORCID:0000-0003-2125-8732

Sonuç

20.yüzyılda da takı tasarımlarında geleneksel form, malzeme ve üretim şekillerinde bir değişim süreci başlamıştır. Takı ve aksesuar tasarımlarında sanatsal bir yaklaşım ile farklı disiplinlerin getirdiği bilgiler ve uygulamaların dahil olması alternatif malzemelerin ve yöntemlerin kullanılmasına destek olmuştur. Geleneksel tasarım ve üretimin dışına çıkarak sanatsal bir anlayışla pırlanta, elmas gibi değerli taşlardan yapılan mücevherlerin dışındaki malzemelerin de yeni teknikler ile değer kazanabileceği fikrini ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda gelenekselin ötesinde takı kavramı sanatçıların bakış açısından çağdaş bir sanat anlayışıyla yorumlanmıştır. Bu çalışmada seramik takı tasarımları çağdaş bir sanat anlayışı içerisinde gelenekselin dışında alternatif seramik pişirim teknikleri olan Obvara ve Raku pişirim teknikleri deneysel takılar üzerinden araştırılmıştır.

Ev tipi mikrodalga fırınlar için üretilen bu fırınlar ile alternatif seramik pişirim tekniklerinin yapılabileceği görülmüştür. Raku ve obvara pişirim tekniklerinin süreci aynı şekilde uygulanmıştır. İki teknikte de ürünün belirli bir sıcaklıkta fırından alınması gereklidir. Mikrodalga fırından işler istenilen sıcaklıkta çıkarılmıştır. Elektrikli ve gazlı fırınlara göre küçük ebatla olması enerji tasarrufu sağlamış, kısa sürede istenilen sıcaklığa ulaşılmıştır. Mikrodalga füzyon fırınları günümüzde kısa sürede küçük ölçekteki objeleri pişirmeye imkân sağlaması ile dikkat çeken seramik pişirim yöntemlerinden biri haline gelmiştir. Küçük cam takılar için tasarlanan bu fırınlarda seramik pişirmenin sanatçılara yeni bir imkân sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Acartürk, B. (2012). Mısır (pastası) çamurlarında kuru ve sulu sementasyon yöntemleri ile pişirim. 6. *Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu*, (ss. 10-23).
- Akyay Meriçboyu, Y. (2001). *Antik Çağ Takıları*. İstanbul: Akbank Yayınları.
- Altun, S. M. (2010). *1960'ların Moda Devrimi ve Batıda Takı Tasarımına Yansımaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Aslan, N. (2019). *Mısır Pastası Tekniğinde Seramik Takı Uygulamalar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Beck, B. (2016). Wedgwood was his name, Jasperware was his game. *The National Button Bulletin*, 12, 252-161.
- Canduran, K. & Örken, A.B. (2024). Ev tipi Mikrodalga Fırınlarda Seramik Pişirim Araştırmaları ve Mikrodalga Pişirim Haznesi Önerileri. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 17(45), 375-387.
- Çamaş, N. (2007). *Günümüzde Seramik Takı ve Kişisel Yorumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

- Efe, N. (2019). *Troia Kültürünün Taki Tasarımında Porselen Malzeme Yorumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Üniversitesi, Çanakkale.
- Genç, M. (2019). Tarihsel Süreçte Taki Tasarımında Kullanılan Malzemelerin Değişimi ve Çağdaş Uygulamalarda Yeni Alternatifler: Seramik ve Porselen. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 4(9), 167-178.
- Genç, M. (2023). Mikrodalga Fırın ile Seramik Pişirim Uygulamaları. *Sanat Yazıları*, (48), 87-102.
- Işıktan, F. (2010). Cam Takılar. *CAMGERAN 2010 Uluslararası Katılımlı Uygulamalı Cam Sempozyumu* (pp.71-76).
- Köroğlu, G. (2004). *Anadolu Uygarlıklarında Taki*. İstanbul: Ege Yayınları.
- Sarıç, K. Ö. (2016). Seramik Malzemenin Taklit Aracı Olarak Kullanım Olanakları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. (45), 415-423.
- Tırpan, A. A. (2008). Geç Geometrik Dönemden İki Yeni Yerleşim: Belentepe ve Mengefe. *İdol Dergisi*, 35-36, 3-13.
- Yeşilmen, N. (2018). *Takımın Tarihsel Gelişim Süreci ve 21. Yüzyılda Taki Anlayışı: Seramik-Metal Kili ile Çağdaş Taki Yorumlamaları*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Timurkaan, R. (2019). *Alternatif pişirim tekniklerinde organik malzeme kullanımı*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Türe, A. ve Savaşçın Y.M. (2000). *Kuyumculuğun Doğuşu*. İstanbul: Goldaş Kültür Yayınları.
- Yalçınkaya, M. (2013). *Kameo Örneğinde Süstaşı İşlemciliği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yolcu, H. (2009). *Pişmiş Kil ile İletişim*. İzmir: Tibyan Yayınları.

Görsel Kaynakça

- Görsel 1. Mikrodalga füzyon fırın (Kişisel Arşiv).
- Görsel 2. İç hazne duvarı kaplaması (Kişisel Arşiv).
- Görsel 3. Mikrodalga fırının ısı ölçümü (Kişisel Arşiv).
- Görsel 4. Çalışmanın fırına yerleştirilmesi (Kişisel Arşiv).
- Görsel 5. Raku Pişirim Süreci (Kişisel Arşiv).
- Görsel 6. 'Baykuş', Kolye Tasarımı, Mikrodalga füzyon fırında raku tekniği, 2022, 2.5 x 1.5cm, h.5.5 cm. (Kişisel Arşiv).
- Görsel 7. 'Orka', Kolye Tasarımı, Mikrodalga füzyon fırında raku tekniği, R.5 cm, 2022 (Kişisel Arşiv).
- Görsel 8. 'Haber', Broş Tasarımı, Mikrodalga füzyon fırında raku tekniği, 3 x 2.5cm, 2022 (Kişisel Arşiv).
- Görsel 9. Obvara Pişirim Süreci (Kişisel Arşiv).
- Görsel 10. 'Gaia', Kolye Tasarımı, Mikrodalga füzyon fırında raku tekniği, 2 x 1.5cm, h.5.5cm, 2022 (Kişisel Arşiv).
- Görsel 11. 'Mi', Kolye Tasarımı, Mikrodalga füzyon fırında raku tekniği, 2.5 x 2.5cm, h.6.5cm, 2022 (Kişisel Arşiv).
- Görsel 12. 'Şaşkın', Kolye Tasarımı, Mikrodalga füzyon fırında raku tekniği, 2.5 x 2.5cm, h.6cm, 2022 (Kişisel Arşiv).

BÖLÜM 6

Picasso'nun Metaforik Yaklaşımı Bağlamında Seramik Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Sevil Seda ARAPKİRLİ¹

Giriş

Seramik sanatı binlerce yıldır fonksiyonelliği doğrultusunda biçimlendirilmiştir. Kap, vazo, tabak gibi boşluk sağlayan bir iç hacim oluşturacak biçimde, farklı boyut ve işlevsellikte çeşitlendirilerek üretilir. Üretim, geleneksel biçimlendirme yöntemlerinde deneyimle ustalaşılması ile biçim yüzeyine aktarılan dokunun, bezemenin ve resmin etkisiyle zenginleşir. Kullanılan malzemenin kil ya da porselen oluşu maddi bir değer olarak da önem kazanmasını sağlar. Bu alanda üretim ve çeşitlilik açısından ağırlık, yüzlerce yıldır Doğu sanatında, Çin, Selçuklu, Osmanlı, İran seramik seramiklerinde bulunmaktadır. Batı sanatı açısından bakıldığında ise seramiğin temeli Antik Yunan'a dayanır. Batı sanatının zaman içindeki gelişiminde ise seramiğin geleneksel olması, ustalık gerektirerek aynı biçimin tekrarı ile kendi kusursuzluğunu hedeflemesi ve fonksiyonelliği gibi etkiler sebebiyle geri plana itildiği görülür. Modernizmin etkisi, klasik Batı sanatının geçmiş alışkanlıklarını bırakarak yeni biçim ve kavramlar ile değişmesini sağlarken seramik sanatı da bu akımdan etkilenmiştir. Ancak Batı sanatı icracıları ve izleyicileri tarafından seramiğin geleneksel sanatlar içinde değerlendirilmesi dolayısıyla, onun resim ve heykel gibi plastik sanat olarak kabul edilmesi zaman almıştır. Seramik sanatı için modern avangart dönemin genel olarak 1950'lerden sonra başladığını söylemek mümkündür. Bu gelişimi sağlayan sanatçılar arasında resim alanında Picasso ve seramik alanında ise Picasso'yu izleyen Peter Voulkos'u belirtmek gerekir. Mal-

¹ Arş. Gör., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Mimarlık Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, sevilsedaarakpirli@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-7549-7141.

derken Picasso'nun ben aramam, bulurum" sözünden hareket ettiğini aktarır" (97). Picasso için modern sanatın öncü sanatçısı olarak, modern sanatın gideceği yolu bulmuş olduğu söylenebilir. Bu yol, nesne ve nesnenin formuna ilişkin görsel metaforlar üzerinden düşüncenin ve biçimin çoğalarak yayıldığı, farklı olanın mümkünlük olarak kendini ifade edebildiği bir yol olarak ifade edilebilir.

Kaynakça

- Aldrich, V. C. (1968). Visual Metaphor. *The Journal of Aesthetic Education*. 2 (1), ss. 73-86. Erişim Tarihi:12.02.2024. <https://www.jstor.org/stable/3331241>
- Antmen, A. (2008). *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. (1. Baskı). Sel Yayıncılık.
- Berger, J. (2010). *Görme Biçimleri*. (16. Basım). (Y. Salman ve M.G. Sökmen, Çev.). Metis Kitabevi.
- Dewey, J. (2021). *Deneyim Olarak Sanat*. (2. Basım). (N. Küçük, Çev.). Vakıfbank Kültür Yayınları.
- Farthing, S. (2024) *Sanatın Tüm Öyküsü*. (5. Baskı). (G. Aldoğan ve F.C. Çulcu, Çev.). Hayalperest Yayınevi.
- Gündeşlioğlu, Ö. (2015). Gerçekliğin Dönüşümü: Tanagra Heykelciklerinin Serüveni. *Sanat, Gerçeklik ve Paradox Uluslararası Sanat Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Muğla Üniversitesi.
- İpşiroğlu, N. (1993). *Sanatta Devrim*. (3. Basım). Remzi Kitabevi.
- Kültürel (17 Ekim 2020). Faun | Roma Mitolojisi | Yarı İnsan Yarı Keçi | Roma Mitolojisi Yaratıkları. Erişim Tarihi: 29.01.2025. <https://kultursel.com/faun-roma-mitolojisi-yari-insan-yari-keci-roma-mitolojisi-yaratiklari/>
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2015). *Metaforlar Hayat Anlam ve Dil*. (2. Baskı) (G.Y. Demir, Çev.). İthaki Yayınları.
- Madura (ty.). Bull. Erişim tarihi: 11.02. 2025. http://www.madoura.com/cgi-bin/gallery2.cgi?*255
- Oğraş, Ç. (2022). Picasso'nun Mavi Dönem Resimlerinde Melankoli Kavramının Yeri. *Journal of Arts*. 5(4): 213-221.
- Philburn, G. (2017). From Functionality to Aesthetics: Palbo Picasso (1881-1973) and Peter Voulikos (1924-2002). Master of Arts Degree. Azusa Pacific University.
- Picasso. Fr. (ty.). Picasso Biography. Erişim Tarihi: 28.01.2025. <https://www.picasso.fr/details/l-oeuvre-la-biographie-30-ans>
- Picasso-Ceramics. (ty.). Ceramic Tiles. Erişim Tarihi: 16.01.2025 <https://picasso-ceramics.org/ceramic-tiles/>
- Picasso-Ceramics. (ty.). Zoomorphia. Erişim Tarihi: 16.01.2025 <https://picasso-ceramics.org/zoomorphia/>
- Picasso-Ceramics. (ty.). A Collector's Guide. Erişim Tarihi: 16.01.2025 <https://picasso-ceramics.org/a-collectors-guide/>
- Picasso-Ceramics. (ty.). The Feminine Muse. Erişim Tarihi: 16.01.2025 <https://picasso-ceramics.org/the-feminine-muse/>
- Sorensen, L. (ty.). Vauxcelles, Louis. *Dictionary of Art Historians*. Erişim Tarihi: 31.01.2025. <https://arthistorians.info>. <https://arthistorians.info/vauxcelles/>
- Stain, G. (2015). *Picasso*. (1. Baskı). (K. Özsezgin, Çev.). Dedalus Kitap.
- Steward, B. (03 Aralık 2024). Like that vase? It's a Picasso! A look at Picasso's ceramic body of work. Erişim Tarihi: 25.01.2025. <https://ceramics.org/ceramic-tech-today/picassos-ceramic-body-of-work/>
- WatchNCECA. (30 Mart 2018). The Ceramicness of Pablo Picasso's Ceramics. Erişim Tarihi: 03.02.2025. https://www.youtube.com/watch?v=L_dE18xpE3Q&t=1420s
- Yılmaz, M. (2013). *Modernden Postmoderne Sanat*. (2. Baskı). Ütopya Yayınevi.

BÖLÜM 7

Eşyanın Ruhu Bağlamında Ağırlık Ölçü Birimleri ve Öznel Seramik Uygulamalar¹

Vedia OKUTAN GAYDELER²

Giriş

Sanata hazır ürün kullanımının girmesiyle seramik sanatı da bu durumdan etkilenir. Hazır ürünler seramik eserlerde alışıldığın dışında farklı bir düzenleme ile kendini göstermektedir. Hazır ürün, biçimi desteklemesinin yanı sıra içerik bakımından da eserde dikkat çekerek, anlatım dilini farklılaştırıp zenginleştirir. Eserin ifadesini güçlendiren hazır ürünler alıcıyı düşünmeye ve sorgulamaya yöneltmektedir.

Bu süreçte yeni birşeyler ortaya koymaya, farklı şeylerle karşılaşmaya ve yüzleşmeye çalışmak; gelecekteki bilinmeyenlere yanıt aramakla gerçekleşebilir. Yaratma sürecine giren insanın nesnel evrenini tanıması ve bu evreni plastik dille anlatabilme çabasına girişmesi, nesne ile birey arasında oluşacak etki – tepki ilişkisi içerisinde bireyin kendi öznel evrenini yani kendisini tanımasını sağlamaktadır. “Bir başka deyişle yaratıcılık bilinci yoğunlaşmış insanın kendi dünyası ile karşılaşmasıdır.” (May 1982: 51).

Tüm bu kökten değişim geleneksel gerçeklik anlayışını, alışkanlıkları yıkarak sanatta bambaşka bir yolun açılmasına neden olmuştur. Batı sanatı teknolojik gelişmenin ivme kazanmasıyla yüzyıllardan beri süregelen klasik gelenek ile bir hesaplaşma sürecine girmiş, teknoloji ve kentlileşme olgusu içindeki sanat süre-

¹ Bu çalışma Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı'na bağlı Nesnel Ruhu ve Ağırlık Ölçü Birimleri ile Öznel Seramik Uygulamalar Başlıklı Doktora Tezinden üretilmiştir.

² Öğr. Gör. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Plastik Sanatlar Bölümü, vedia.okutan@neu.edu.tr, ORCID iD:0000-0001-8804-1912

çekmektedir. Endüstriyel eşya -tematik ve estetik dönüşümü sağlanarak- sanatsal eserin bir uzvu olarak görülür; eşya kendi şahsiyetiyle bütünüün parçası olarak -seramik eser içerisinde- yer alır.

Eski kullanım eşyalarının ve eşya parçalarının sanat nesnesine dönüşümünün ifadelendirilmesinde, geçmişte kullanılan ağırlık ölçü aletleri ve birimlerinin seçilmesinin temel nedeni, hayatın akışında ağırlığını yoğun olarak hissettiren kişilere ve olaylara atıfta bulunmaktır. Bu çalışma da genelinde ortaya konan eşya temasında; kullanıcıyla birlikte eskiyen, bütünleşen, birlikte anlar ve anılar paylaşılan bir eşya algısına dikkat çekilmiş, günümüzün vahşi tüketim alışkanlıklarına karşı bir tavır ortaya konmuştur.

Kaynakça

- Akay, A. (1996). Kıvrımlar, 1. Basım, Bağlam Yayınları, İstanbul, Ekim.
- Baran, D. (2013). "Heykelde Hazır Nesne Algısı ve Dönüştürme Üstüne Uygulamalı Araştırmalar Ve Bir Sergi", *Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.*
- Bozkurt, N. (1992). *Sanat ve Estetik Kuramları*, İstanbul, Ara Yayıncılık.
- Emrali, R. Sanat Yazıları 9, (Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 2002), 80, 81.
- Gaydeler, V. O. (2021). "Nesnelere Ruh ve Ağırlık Ölçü Birimleri ile Öznel Seramik Uygulamalar" (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*), *Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, Lefkoşa.*
- Güvenç, B. (1991). İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi, İstanbul. *Human and Culture.*
- Kürkman, G. (2003). *Anadolu ağırlık ve ölçüleri*. Suna & İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü.
- May, R. (1982-2001). *Yaratma Cesareti*, (Çev. Alper Oysal), İstanbul, Metis Yayınları.
- Timuçin, A. (2003) Estetik Anlam ve Yorum. Bulut yayınları, İstanbul, 240 S.
- Turani, A. (2003). *Çağdaş sanat felsefesi*. Remzi Kitabevi.

Görsel Kaynakça

- Görsel 1:** Vedia Okutan Gaydeler "Zamanla Ölçtüm Tarttım 1" adlı çalışmadan görüntü, 2009. (Kişisel Arşiv)
- Görsel 2:** Vedia Okutan Gaydeler, "Zamanla Ölçtüm Tarttım 1" adlı çalışmadan görüntü, 2009. (Kişisel Arşiv)
- Görsel 3:** Vedia Okutan Gaydeler "Zamanla Ölçtüm Tarttım 2" adlı çalışmadan görüntü, 2017. (Kişisel Arşiv)
- Görsel 4:** Vedia Okutan Gaydeler "Pencere Önündeki Terazı" adlı çalışmadan görüntü, 2017. (Kişisel Arşiv)
- Görsel 5:** Vedia Okutan Gaydeler "Bıraktığı İz" adlı çalışmadan görüntü, 2017. (Kişisel Arşiv)
- Görsel 6:** Vedia Okutan Gaydeler "Zamanda İz Brakan", adlı çalışmadan görüntüler, 2018. (Kişisel Arşiv)
- Görsel 7:** Vedia Okutan Gaydeler "Kile", adlı çalışmadan görüntüler, 2019. (Kişisel Arşiv)
- Görsel 8:** Vedia Okutan Gaydeler "Ağırlık Balonlarını" adlı çalışmadan görüntü, 2019. (Kişisel Arşiv)
- Görsel 9:** Vedia Okutan Gaydeler "Zaman Kapım" adlı çalışmadan görüntü, 2019. (Kişisel Arşiv)

- Görsel 10:** Vedia Okutan Gaydeler “Dirhem” adlı çalışmadan görüntü,2019. (Kişisel Arşiv)
- Görsel 11:** Vedia Okutan Gaydeler “Nomisma1”adlı çalışmadan görüntü,2020. (Kişisel Arşiv)
- Görse l 2:** Vedia Okutan Gaydeler “Nomisma 2”adlı çalışmadan görüntü,2020. (Kişisel Arşiv)
- Görse l 3:** Vedia Okutan Gaydeler “Çark” adlı çalışmadan görüntüler,2020. (Kişisel Arşiv)
- Görse l 4:** Vedia Okutan Gaydeler “Anneme Saygıyla” adlı çalışmadan görüntüler,2020. (Kişisel Arşiv)
- Görse l 5:** Vedia Okutan Gaydeler “Aylın Örek’e saygıyla” adlı çalışmadan görüntüler, 2020. (Kişisel Arşiv)
- Görse l 6:** Vedia Okutan Gaydeler “Kamran Aziz’e saygıyla...” adlı çalışmadan görüntüler, 2020. (Kişisel Arşiv)

BÖLÜM 8

Genç Nesil Türk Sanatçılardan Bir Seçki: Porselen Formlara Dair Bireysel Okumalar

Hilal KÜÇÜK¹

Giriş

Bugün Türkiye’de kil ile çalışmalar üreten genç sanatçılara bakıldığında; içeriğin de teknik kadar ön planda tutulduğu görülebilmektedir. Güncel sanatta; tema, içerik ya da kavramsal dayanağın çok daha ön plana çıktığı çalışmalar da okunabilmektedir. Sanatçının biçimi oluşturma yöntemi, seçtiği bünye ya da eklediği malzemeler, sergileme şekli-yerine dair pek çok detay çalışmanın düşünsel zeminine katkı sağlayabilmektedir. Bu nedenle seramik ile çalışmalarını gerçekleştiren sanatçılarda içeriğin teknik, malzeme ve pişirim teknolojisi ile uyumlu olması, çalışmanın anlamlandırılmasında önemli bir noktadır. Sanatçı çalışmasını oluştururken, kendisi ve çevresi ile ilişkisi, olan ve olması istenen, beklenen, gerekli görülen düşüncelere sahiptir. Etkileşimde bulunduğu çevresel ağı, düşünsel birikimi ve teknik deneyimi çalışmasını şekillendiren etmenlerdendir. Sanatçının teknik bilgisi ne denli zenginleşir ve derinleşir ise içeriğin tekniğe, tekniğin içeriğe hizmet etme düzeyi ve paralel bir biçimde anlamsal değeri olan formların ve yüzeylerin ortaya çıkma ihtimali artmaktadır.

Seramik, niteliği gereği teknik açıdan tecrübe kazanması zaman gerektiren, detaylı aşamaları bulunan bir sanat dalıdır. Porselen kil ile çalışan sanatçılarda ise bu gerekli bilgilerin düzeyi ve süreçlere dair özen, hassasiyet seviyesi artış gösterebilmektedir. Bunun nedeni ise porselenin, şekillendirmesi, kurutması ve pişirim teknolojisi ile uzmanlık gerektiren bir bünye olmasıdır.

¹ Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, hilal.kucuk@hacettepe.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-6718-4196

Kaynakça

Arcasoy, Ateş. (1983). *Seramik Teknolojisi*. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Anasanat Dalı: İstanbul.

Arcasoy, A., Başkırkan, H. (2021). *Seramik Teknolojisi*. İstanbul: Literatür Yayınları.

Grolier International Americana Encyclopedia. (1993). Cilt 11.

Görsel Kaynakça

Görsel 1. Adile Feyza ÖZGÜNDOĞDU Kişisel Arşivi.

Görsel 2. Hilal KÜÇÜK Kişisel Arşivi.

Görsel 3. Rıza Tan Buğra ÖZER Kişisel Arşivi.

Görsel 4. Hasan Numan SUÇAĞLAR Kişisel Arşivi.

Görsel 5. Işıl Tüfekci ARDIÇ Kişisel Arşivi.

Görsel 6. Ferit Cihat SERTKAYA Kişisel Arşivi.

BÖLÜM 9

Grayson Perry'nin Sanatı ve Seramik Vazoları Üzerine Bir İnceleme

İmre Deniz IŞIKTAŞ¹

Giriş

Grayson Perry, çağdaş sanat söz konusu olduğunda öne çıkan isimlerden biridir. Kullandığı disiplinler; grafik, seramik, heykel, tekstil ve performans sanatı olmak üzere çok çeşitlidir. Sanatçı farklı medyumlarla ortaya çıkardığı eserlerinde gerçekleştirdiği yenilikçi bakış açısıyla tanınmaktadır. 1960 yılında İngiltere Chelmsford Essex'de dünyaya gelen Perry'nin sanatı geleneksel malzeme ve öğeleri sorgularken toplumsal sorunlara dair birçok konuya temas ederek eleştirel bir yaklaşım geliştirmiştir.

Grayson Perry'nin kariyerindeki en önemli dönüm noktalarından biri, 2003 yılında dünyanın önemli sanat ödüllerinden biri olan Turner Prize'ı kazanmasıdır. Bu ödül sayesinde Perry uluslararası sanat sahnesinde daha görünür hale gelirken, onun sanat anlayışı ve eleştirel duruşu geniş kitlelerce izlenebilmiş, sanatçı İngiltere'nin kültürel yaşamında önemli bir figür haline gelmiştir.

Grayson Perry'nin eserleri, çağdaş sanatın sınırlarını zorlamakla kalmayıp, aynı zamanda sanatın bireysel ve toplumsal dönüşümündeki rolüne dair önemli sorular ortaya koyar. Sanatçı, bireysel ifade özgürlüğünü savunan ve bu özgürlüğü yaratıcı süreçlerinin merkezine yerleştiren yaklaşımıyla, çağdaş sanat dünyasında ayrıcalıklı bir konum elde etmiştir.

¹ Arş. Gör. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, imrendeniz.isiktas@omu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-7689-8353

ğa çıkarmaya çalışarak birçok eleştiriye maruz kalmış ve bunu olumlu şekilde dönüştürmüştür. Kişisel deneyimlerinden beslenen eserler, aynı zamanda evrensel insan deneyimlerine de odaklanmış, sanatın herkes için eşit bir anlatım dili olduğunu göstermiştir.

Teknik açıdan bakıldığında, Perry'nin vazoları yalnızca içerik bakımından değil, üretim teknikleri ve estetik yaklaşımları bakımından da çığır açıcı niteliktedir. Geleneksel seramik üretim süreçlerini ustaca kullanan sanatçı, aynı zamanda dijital baskı, el işçiliği ve karmaşık süslemeler gibi farklı teknikleri de bir arada kullanarak özgün bir stil geliştirmiştir.

Grayson Perry'nin seramik vazoları, çağdaş sanat içerisinde yalnızca bir ifade biçimi değil, aynı zamanda güçlü bir sosyal eleştiri ve kültürel analiz aracı olarak öne çıkmaktadır. Perry, geleneksel zanaat alanı olarak görülen bir disiplinde eserlerini, radikal bir sanatsal forma dönüştürerek seramik disiplinine farklı bir bakış açısı kazandırmıştır.

Çalışmada, sanatçının yaklaşımının seramik sanatının sınırlarını genişletirken, aynı zamanda toplumsal düşünme biçimlerimize meydan okuyarak, sanatın dönüştürücü gücünü net bir şekilde sergilediği gösterilmek istenmiştir. Seramik alanında çalışmalarıyla ün kazanmış ve bilinirliği yüksek bir sanatçının bu disiplin özelinde incelenmesinin literatüre de katkıda bulunacağı düşünülmüştür.

Kaynakça

- Jones, Wendy. (2007). *Grayson Perry: Portrait of an Artists As A Young Girl*. UK: Vintage Books.
- Kent, Rachel. (2015). *Grayson Perry: Stockings and Stealth Bombs*. Museum of Contemporary Art Web Page-Curatorial Essay. <https://www.mca.com.au/stories-and-ideas/grayson-perry-stockings-and-stealth-bombs-curatorial-essay/>
- Klein, Jacky. (2021). *Grayson Perry: An English Eccentric on the World Stage*. Art Asia Pacific-Almanak. https://www.burgercollection.org/ust/library/documents/main/aap_almxvi_grayson-perry.pdf
- Perry, Grayson. (2017). *The Descent of Man*. London: Penguin Books. Chicago.
- Peterson, S. Peterson, J. (2009). *Seramik Yapıyoruz*. (Çev. S. Çizer). Karakalem Kitabevi. İzmir.
- Ros, D, Murata, Y. (2006). *Seramik, Dekoratif Teknikler*. (Çev. F. Altunç). İnkılâp Yayınevi. İstanbul.
- Valla, Kristin. (2016). *Grayson Perry: The Mad Potter*. Norwegian Crafts Magazine Revisited Issue, An interview with Grayson Perry. <https://vessel-magazine.no/issues/4/norwegian-crafts-magazine/grayson-perry-the-mad-potter>

İnternet Kaynaklar

1. <https://www.economist.com/1843/2020/01/21/grayson-perry-the-teddy-bear-that-is-like-a-god-to-me>
2. https://www.saatchigallery.com/artist/grayson_perry
3. <https://www.stedelijk.nl/en/collection/8938-grayson-perry-the-names-of-flowers>
4. <https://www.nasjonalmuseet.no/en/stories/explore-the-collection/the-peoples-storyteller/>
5. <https://modernecentrics.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/08/6-alan-measles-and-claire-visit-the-rust-belt.jpg>
6. https://www.britishmuseum.org/collection/object/H_2012-8013-1
7. <https://www.christies.com/en/lot/lot-6162370>

BÖLÜM 10

Modern Türk Mimarisinde Geçmişten Günümüze Mimar Sanatçı Birlikteliğine Örnek Duvar Seramiği Uygulamaları

Hüseyin ÖZÇELİK¹
İrem IŞIK²

Giriş

Geçmişten günümüze insanoğlu, başta temel fizyolojik ihtiyaçları olan barınma ve korunma nedenleriyle mekânlar oluşturmuştur. İnsanoğlunun oluşturduğu mekânlar belirli kurallara bağlı olarak şekillenmiş ve kullanılmıştır. Bu şekillenme ve kullanıma bağlı olarak ise mimarlık kavramı ortaya çıkmış ve gelişmiştir.

Mimarlık disiplinin esas kavramı mekândır. Mekân olmadan mimarlıktan bahsetmek mümkün değildir. Her mekân, belirli kullanım amacına bağlı olması nedeniyle, öncelikli olarak fonksiyonel özelliği ele alınıp tanımlanır ve tasarlanır. Mekânda estetik değer ise fonksiyonel özelliğine bağlı olarak şekillenmektedir. Doğan Hasol mimarlığı, “insanları yaşamasını kolaylaştırmak ve barınma, dinlenme, çalışma eğlenme gibi eylemlerini sürdürebilmelerini sağlamak üzere gerekli mekânları, işlevsel gereksinimleri ekonomik ve teknik olanaklarla bağdaştırarak estetik yaratıcılıkla tasarlama ve inşa etme sanatı” olarak tanımlamaktadır (Hasol, 2019, s. 141). Hasol’un tanımına bağlı olarak mimarının insanoğlunun hayatını işlevsel bir hale getirerek kolaylaştırdığı ve bunu yaparken estetik kaygı barındıran tasarımlarla oluştuğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, mimarlık barınma ve korunma gereksiniminin yanında döneminin kültürel ve coğrafi izlerini de taşımaktadır. Bu bakımdan ele alındığında mimarlığın, sanat

¹ Doç., Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, hsynozlk@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-5620-661X

² Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, iremuisik@gmail.com, ORCID iD: 0009-0009-9996-3969

Kaynakça

- Bektaş, Cengiz. (2012). *Mimarlık Nedir? Mimar Ne Yapar?* İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Gezgin, Ü. (2002). *İlgi Adalan.* İstanbul: Bilim Sanat Galerisi.
- Gül, S. N., Alacalı, M. H. ve Özkeçeci, İ. (2014). Çağdaş Mimari Yapılarda Seramik Panolar ve Yıldız Teknik Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi Uygulaması. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 4(4), s.71-81.
- Hasol, D. (2019). *Mimarlık Cep Sözlüğü.* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hasol, D. (2023). *Mimarlık Denince...* (3.Baskı). İstanbul: Yem Yayın.
- Uludağ, K. (1998). Seramik Sanatının Kimlik Sorunu. *Türkiye’de Sanat Dergisi*, 33, s.36-38.
- Yoleri, H. ve Öztürk, Ş. (2023). Seramik Tekniklerinin Kökeni. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 30, s.57-70.

Görsel Kaynakça

Görsel 1-6. Hüseyin ÖZÇELİK Kişisel Arşiv, 2025.

BÖLÜM 11

Uluslararası Seramik Bienali Bursa

Mutlu BAŞKAYA (Hikmet Mutlu YAĞCI) ¹
Fatma BATUKAN BELGE ²
İlhan MARASALI ³

Giriş

Her iki yılda bir gerçekleştirilen bienaller veya her üç yılda bir gerçekleştirilen trienaller büyük ölçekli sanat etkinlikleridir. Uluslararası düzeydeki bienaller/trienaller farklı ülkelerden sanatçıları ve yapıtlarını bir araya getirip sanatı yaymak, sanatçılar arasındaki iletişimi artırmak ve kentlerin kültür hayatına katkı sağlamak gibi önemli misyonlar yüklenmiştir. Seramik disiplini özelinde gerçekleştirilen bienaller, seramiğin artizanal işlevinden tamamen farklı olarak sanat yapıtı niteliği taşıyan çalışmaları sergileyerek çağdaş sanat çatısı altında yer almaktadır.

Uluslararası Seramik Bienali Bursa, Türkiye’de resim ve heykel gibi sanat disiplinleri arasında bulunan seramiğin yerini vurgulamak amacıyla düzenlenmiş ve ilk kez 2022 yılında gerçekleştirilmiştir. Seramikçilere çağdaş sanat ortamında alan yaratmak ve görünürlük sağlamak; seramikle ilgili Modernite’den kaynaklanan “low art” kavramını tartışmaya açmak; sanat izleyicileri, koleksiyonerler, galeriler ve müzelerin algısını değiştirmek, buna bağlı olarak daha çok galerinin seramik sergilerine kapılarını açması, müzelerin koleksiyonlarına seramik yapıtları eklemesi ve koleksiyonerlerin seramik yapıtlara yönelmesini teşvik etmek;

¹ Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, mutlubaskaya2@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-0111-2752

² Dr., fbatukanbelge@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-0161-4437

³ Dr., Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, ilhanmarasali@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-4911-934X

Sonuç

Uluslararası Seramik Bienali Bursa, geçmiş 8 bin yıl öncesine uzanan bir geleneğin temelleri üzerinde oturan seramik sanatının çağdaş sanat disiplinleri arasındaki yerini ve önemini vurgulamak amacıyla düzenlenmiştir. Pandeminin devam eden etkilerine rağmen ilki 2022 yılında gerçekleştirilen Bienal'in ikinci edisyonu hedeflenen tarihte, 2024 yılında yapılmıştır. Tüm finansal kısıtlılıklar ve küçük bir bütçeyle gerçekleştirilen Bienal'de sergiler ücretsiz olarak halka açılmış ve mümkün olduğunca daha çok sanat izleyicisine ulaşmak hedeflenmiştir. 2022 yılında 50 bin sanatsever sergileri ziyaret etmiştir.

Önümüzdeki yıllarda açılacak çağdaş seramik sergilerinin sayısı, müzelerdeki seramik yapıtların sayısı, müzayedelerde satılan seramik yapıtların sayısı, devlet ve vakıf üniversitelerindeki Seramik bölümlerinin sayısı ve kontenjanlar, seramik sektöründeki Türk tasarımcıların sayısı, sektörün sanat faaliyetlerine verdiği parasal destek/sponsorluk ve TSD üye sayısı doğrulanabilir göstergeler olarak Bienal'in başarı düzeyini ortaya koyacaktır.

Dünyada önemli seramik geleneklerine sahip ülkelerin çağdaş seramik sanatı buluşmaları yıllardır sürdürülmektedir: Manises Uluslararası Seramik Bienali (İspanya), Faenza Seramik Bienali (İtalya), Uluslararası Vallauris Bienali (Fransa), MINO Uluslararası Seramik Festivali, (Japonya), Tayvan Seramik Bienali, Big Blue Dot Çağdaş Seramik Bienali (Yunanistan), Westerwald Seramik Ödülü (Almanya), NCECA (ABD), Clay Gulgong (Avustralya) vb. Çağdaş seramik sanatçılarımızın ve yabancı meslektaşlarının yapıtlarının sergilendiği Uluslararası Seramik Bienali Bursa ise sanatseverlerimize önemli bir pencere açmaktadır. Büyük emeklerle gerçekleştirilen Bienal'in devamlılık arz etmesi çağdaş seramik sanatımız adına büyük önem taşımaktadır. Bienal sponsorlarının istekli ve gönülden katkı yapması, bu katkının süreklilik göstermesi, yerel yönetimler ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın etkinliğin önemini, kültür ve sanat yaşamına olan katkısını takdir ederek destek vermesi bu etkinliğin önümüzdeki yıllarda daha güçlü bir şekilde varlığını sürdürmesini sağlayacaktır.

Kaynakça

- Başkaya, M. (2022). F. Batukan Belge (Ed.), *Uluslararası Seramik Bienali Bursa 2022* dijital kataloğu (s. 106-107). <https://www.bursaseramikbienali.com/2022-katalog>
- Başkaya, M., Batukan Belge, F., Marasalı, İ., *SERES 2018 1st International Fantastic Teapot Exhibition* kataloğu (s. 4-5), 2018, Eskişehir.

Karamani Pekin, A. (2022), *Ustam, Annem, Ayfer Karamani*, <https://www.seramikturkiye.org/post/ustam-annem-ayfer-karamani>
 Temizelli, C. (2022). F. Batukan Belge (Ed.), *Uluslararası Seramik Bienali Bursa 2022* dijital kataloğu (s. 14). <https://www.bursaseramikbienali.com/2022-katalog>
Zamanın İzinde Çağdaş Seramik Sergisi kataloğu, M. Başkaya, F. Batukan Belge ve M. Kaya Ertl (Ed.), Türkiye Seramik Federasyonu yayını, 2012, İstanbul.
 Başkaya
<https://www.youtube.com/watch?v=kx2YYtwl0Q8>
<https://www.bursaseramikbienali.com/mavi>

Görsel Kaynakça

Görsel 1. Uluslararası Seramik Bienali Bursa arşivi
 Görsel 2. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 3. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 4. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 5. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 6 ve 7. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 8. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 9. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 10. Uluslararası seramik Bienali Bursa arşivi
 Görsel 11. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 12. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 13. Mutlu Başkaya Arşivi
 Görsel 14. Mutlu Başkaya Arşivi
 Görsel 15. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 16. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 17. Mutlu Başkaya Arşivi
 Görsel 18. Mutlu Başkaya Arşivi
 Görsel 19. Mutlu Başkaya Arşivi
 Görsel 20. Uluslararası Seramik Bienali Bursa Arşivi.
 Görsel 21. Uluslararası Seramik Bienali Bursa arşivi
 Görsel 22. Uluslararası Seramik Bienali Bursa arşivi
 Görsel 23 ve 24. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 25. *Uluslararası Seramik Bienali Bursa arşivi*
 Görsel 26. Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi arşivi
 Görsel 27. Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi arşivi
 Görsel 28. Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi arşivi
 Görsel 29. Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi arşivi
 Görsel 30. Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi arşivi
 Görsel 31. Uluslararası Seramik Bienali Arşivi
 Görsel 32. Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi arşivi
 Görsel 33. Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi arşivi
 Görsel 34. Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi arşivi
 Görsel 35. Uluslararası Seramik Bienali Bursa Arşivi
 Görsel 36 ve 37. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 38. Uluslararası Seramik Bienali Bursa arşivi
 Görsel 39. Mutlu Başkaya arşivi
 Görsel 40. Bienal arşivi
 Görsel 41. Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi Arşivi
 Görsel 42. Uluslararası Seramik Bienali Bursa Arşivi